

بررسی روند ترجمه در نشریات کودکان و نوجوانان ایران در طول برنامه پنج ساله دوم توسعه (۱۳۷۳-۷۷)

فاطمه زمانی

در برمی‌گیرد:

- ۱- در سال‌های مورد نظر، چه مقدار از مطالب نشریات کودک و نوجوان، ترجمه بوده است؟
 - ۲- مطالب ترجمه شده مندرج در این نشریات، شامل چه موضوعاتی بوده است؟
 - ۳- موضوعات مطالب ترجمه شده، در چه قالب‌هایی ارائه گشته است؟
 - ۴- میزان فراوانی هر موضوع ترجمه، در هر سال چقدر است؟
 - ۵- میزان فراوانی هر موضوع ترجمه، در هر نشریه چقدر است؟
 - ۶- بیشترین و کم‌ترین میزان ترجمه، مربوط به چه سال‌هایی است؟
 - ۷- در چند درصد این مطالب نام نویسنده، نام منبع و نام کشور اصلی ذکر شده است؟
 - ۸- مترجمان مطالب نشریات کودک و نوجوان، بیشتر زنان بوده‌اند یا مردان؟
 - ۹- پرکارترین مترجمان هر نشریه، در این دوره پنج ساله، چه کسانی بوده‌اند؟
- فرض ما در این پژوهش، آن بوده که میزان مطالب ترجمه در نشریات کودک و نوجوان، طی این پنج سال، رو به افزایش گذاشته است. در ضمن، در این تحقیق، از دو روش پژوهش کتابخانه‌ای و تحلیل محتوا استفاده شده است. برای انجام این

مسئله اصلی در این تحقیق، بررسی چگونگی انتخاب موضوعی و میزان درج مطالب ترجمه شده در نشریات کودک و نوجوان ایران است که به صورت هفته‌نامه، ماهنامه و فصلنامه در حوزه ادبیات چاپ می‌شوند و به صورت گسترده انتشار می‌یابند. دوره زمانی انتخاب شده برای این بررسی، پنج ساله دوم برنامه توسعه، یعنی سال‌های ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۷ است.

پرسش‌های مهم در این پژوهش، موارد زیر را

با توجه به ذکر عبارت «ترجمه...» یا «مترجم...» در کنار عنوان یا انتهای هر مطلب که به روشنی، نشان دهنده ترجمه بودن آن نوشته است، انجام گرفته.

تجزیه و تحلیل یافته‌ها

الف) نسبت مطالب ترجمه شده، به کل مطالب نشریات:

در این بررسی، معیار سنجش و اندازه‌گیری، بر اساس «صفحه» هر نشریه بوده است. این تحقیق در بردارنده ۱۷ عنوان نشریه در طول ۵ سال است که جمعاً ۹۲۳ عدد نشریه را در قالب ۹۳۹ شماره و روی هم رفته ۴۸ هزار و ۹۰۷ صفحه در بر می‌گیرد. تعداد کل صفحات هر نشریه در طول این پنج سال، محاسبه و از میان مطالبش تعداد صفحات ترجمه شمارش شد. به این ترتیب، میزان فراوانی مطالب ترجمه شده، به نسبت کل صفحات هر نشریه به دست آمد و درصدهای این اطلاعات در جدول شماره ۱ آمده است.

پژوهش، تمام نشریاتی که در حوزه ادبیات کودک و نوجوان تهیه و تولید شده و قبل از شروع سال ۱۳۷۳ یا در یکی از ماه‌های این سال شروع به انتشار کرده و تا پایان سال ۱۳۷۷ به طور پیوسته چاپ و در سطح کشور توزیع شده‌اند، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. بدین ترتیب، نشریات صرفاً آموزشی و کمک درسی و مطالبی که به شکل ضمیمه برای کودک و نوجوان، در مطبوعات بزرگسالان چاپ شده، در این پژوهش وارد نشده‌اند.

مطالب ترجمه شده، به سه دسته موضوعی و هرکدام به چند قالب، به شرح زیر تقسیم شده‌اند:

الف) داستان: داستان‌های واقعی و افسانه‌ها

ب) شعر: شعر نو و قطعات ادبی

ج) غیرداستانی: دانش‌تنی‌های علمی -

آموزشی، شرح حال‌ها، کاردهی‌ها و سرگرمی‌ها، گزارش‌ها و خاطرات

انتخاب مطالب ترجمه شده از نشریات، با توجه به موضوعات و قالب‌های مورد بررسی، فقط

جدول شماره ۱. میزان فراوانی تعداد صفحات ترجمه، نسبت به تعداد کل صفحات هر نشریه، در مجموع ۵ سال و محاسبه میانگین آن‌ها برحسب درصد.

نام مجله	میزان فراوانی $\frac{\text{تعداد صفحات ترجمه}}{\text{تعداد کل صفحات نشریه}}$	درصد فراوانی
آینده‌سازان	$\frac{۱۱۱/۵}{۱۳۱۸}$	۸/۴۵
امید آینده	$\frac{۱۰۱/۵}{۱۰۶۴}$	۹/۴۹
باران	$\frac{۱۵۰/۵}{۳۵۵۸}$	۴/۲۲
پوپک	$\frac{۸۷۵}{۳۰۴۰}$	۲۸/۸
رشد جوان	$\frac{۱۳۰}{۳۳۳۴}$	۳/۸۴

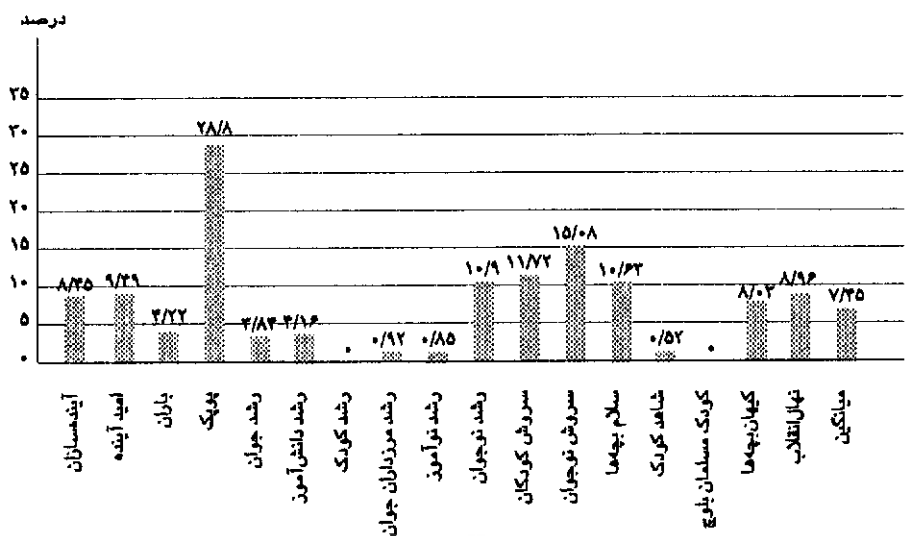
جدول شماره ۱. میزان فراوانی تعداد صفحات ترجمه، نسبت به تعداد کل صفحات هر نشریه، در مجموع ۵ سال و محاسبه میانگین آن‌ها برحسب درصد. (ادامه)

نام مجله	میزان فراوانی $\frac{\text{تعداد صفحات ترجمه}}{\text{تعداد کل صفحات نشریه}}$	درصد فراوانی
رشد دانش آموز	$\frac{50}{1200}$	۴/۱۶
رشد کودک	$\frac{0}{608}$	۰
رشد مرزداران جوان	$\frac{4}{422}$	۰/۹۲
رشد نوآموز	$\frac{11}{1280}$	۰/۸۵
رشد نوجوان	$\frac{168}{1540}$	۱۰/۹
سروش کودکان	$\frac{368}{3138}$	۱۱/۷۲
سروش نوجوان	$\frac{708}{4682}$	۱۵/۰۸
سلام بچه‌ها	$\frac{504}{4739}$	۱۰/۶۳
شاهد کودکان و نوجوانان	$\frac{12}{2280}$	۰/۵۲
کودک مسلمان بلوچ	$\frac{0}{822}$	۰
کیهان بچه‌ها	$\frac{1173/5}{14612}$	۸/۰۳
نهال انقلاب	$\frac{109}{1216}$	۸/۹۶
میانگین کل برابر است با:	$\frac{4475}{48907}$	٪۷/۴۵

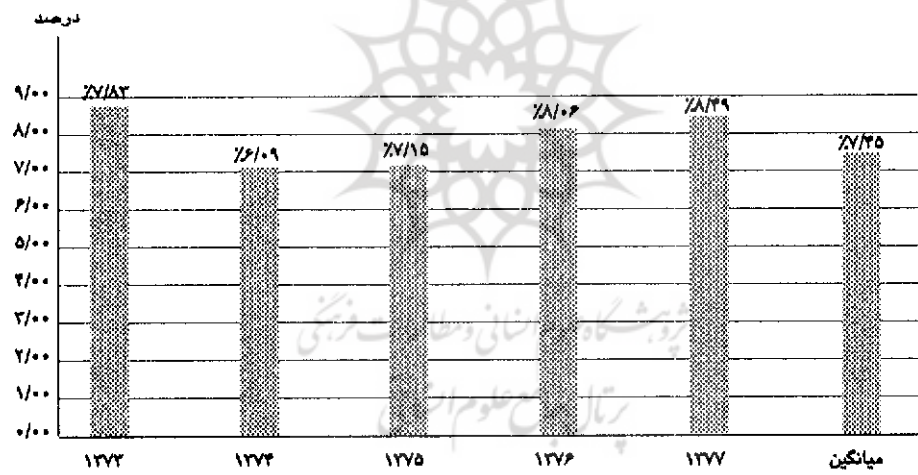
طبق اطلاعات به دست آمده در این جدول میزان، فراوانی مطالب ترجمه شده، نسبت به کل مطالب نشریات $\frac{4475}{48907}$ است.

بیشترین میزان مطلب ترجمه، به نشریه «پویک» تعلق دارد که از ۲۰۴۰ صفحه، ۸۷۵ صفحه معادل ۲۸/۸ درصد ترجمه دارد. مقام دوم را نشریه «سروش نوجوان» دارد که از ۴۶۸۲ صفحه ۷۰۸ صفحه، معادل ۱۵/۰۸ درصد و مقام سوم از آن نشریه «سروش کودکان» است که از ۲۱۲۸ صفحه، ۳۶۸ صفحه، معادل ۱۱/۷ درصد ترجمه دارد.

از بین نشریات بررسی شده، دو مجله «رشد کودک» و «کودک مسلمان بلوچ»، در طول این پنج سال، حتی یک صفحه هم ترجمه نداشتند که آمار آن‌ها معادل صفر است!

نمودار ۱: میزان ترجمه در هر نشریه، برحسب درصد

نمودار ۲: میزان ترجمه در هر سال، برحسب درصد

اطلاعات گردآوری شده، نشان دهنده آن است که میانگین کل ترجمه، در این پنج سال، معادل ۷/۴۵ درصد است. کمترین میزان ترجمه، مربوط به سال ۱۳۷۳ است که معادل ۶/۰۹ درصد و بیشترین میزان ترجمه، مربوط به سال ۱۳۷۷ است که معادل ۸/۴۹ درصد است. ترتیب میزان ترجمه، از زیاد به کم به این شرح است:

- ۱- ۱۳۷۷ ← ۸/۴۹٪
- ۲- ۱۳۷۶ ← ۸/۰۶٪
- ۳- ۱۳۷۲ ← ۷/۸۲٪
- ۴- ۱۳۷۵ ← ۷/۱۵٪
- ۵- ۱۳۷۳ ← ۶/۰۹٪

در مورد موضوعات ترجمه، یعنی مطالب داستانی، شعر و غیر داستانی، برای هر نشریه به طور جداگانه، از میزان مطالب در صدگیری شد که اطلاعات به دست آمده، در جدول ۳ آورده شده است.

ضمیمه جدول شماره ۲. میزان فراوانی موضوعات ترجمه شده در نشریات برحسب تعداد کل صفحات و درصد

قالب‌ها	داستان	شعر	غیرداستان	جمع کل
تعداد صفحات	۳۱۰۶	۹۶	۱۲۷۳	۴۴۷۵
برحسب درصد	%۶۹/۶	%۲/۱۳	%۲۸/۳۵	%۱۰۰

با بررسی جدول، مشخص می‌شود که بیشترین حجم اختصاص یافته در این نشریات، به موضوع داستانی تعلق دارد که ۶۹/۶ درصد کل مطالب ترجمه شده را شامل می‌شود. جایگاه بعدی، متعلق به مطالب غیرداستانی است که ۲۸/۳۵ درصد کل مطالب ترجمه شده را در بر دارد. موضوع شعر، در مرتبه آخر قرار دارد که معادل ۲/۱۳ درصد از حجم کل مطالب ترجمه را شامل می‌شود. به عبارت دیگر، ترتیب فراوانی موضوعات ترجمه به شرح زیر است:

۱- داستان ← %۶۹/۶

۲- غیرداستان ← %۲۸/۳۵

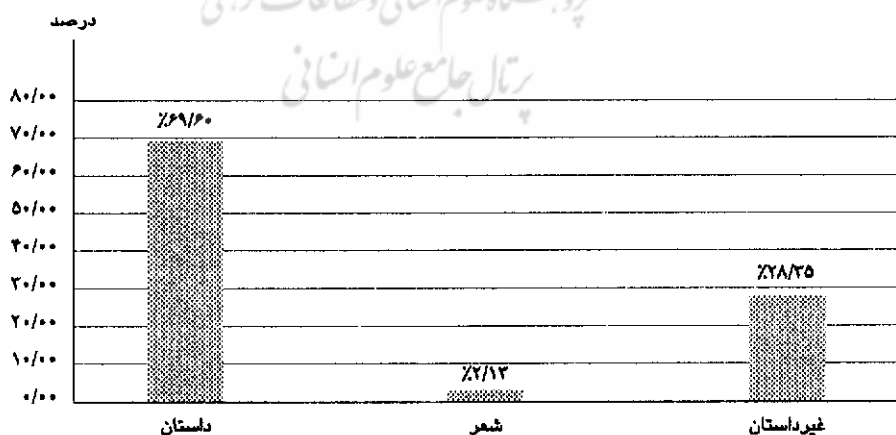
۳- شعر ← %۲/۱۳

در مورد کاربرد داستان:

۱- رشد نوآموز ۲- کیهان بچه‌ها و ۳- باران بیشترین حجم را داشتند.
در مورد شعر:

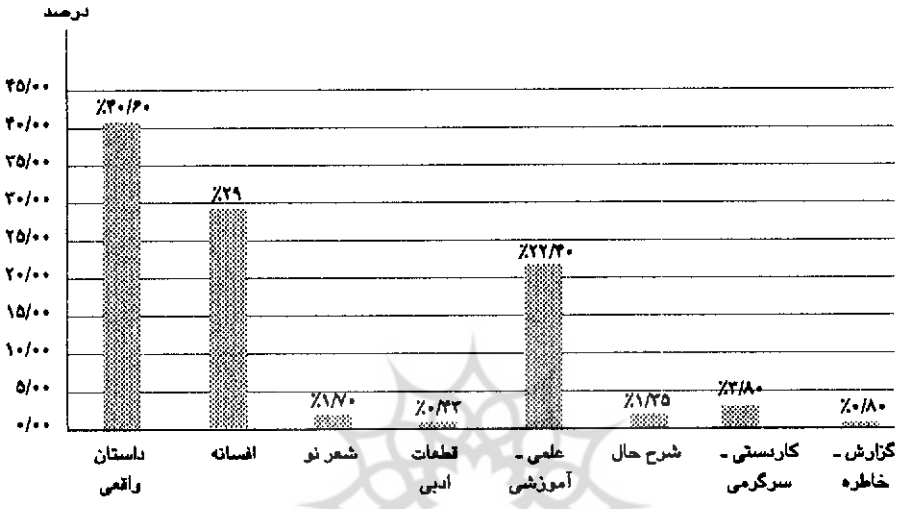
۱- رشد دانش‌آموز ۲- آینده‌سازان و ۳- باران بیشترین حجم را داشتند.
در مورد غیرداستان:

۱- رشد مرزداران جوان ۲- آینده‌سازان و ۳- شاهد کودکان و نوجوانان بیشترین حجم را داشتند.

نمودار ۳: میزان ترجمه موضوعات مختلف

در مورد قالب‌ها که زیر مجموعه هر موضوع محسوب می‌شوند و داستان واقعی و افسانه، شعر نو و قطعات ادبی، دانشتنی علمی - آموزشی و شرح حال و کار دستنی - سرگرمی و گزارش و خاطره را در بر می‌گیرند. برای هر نشریه به طور جداگانه، از میزان قالب‌ها درصدگیری شد که اطلاعات به دست آمده و نتایج آن، در نمودار شماره ۴ آمده است:

نمودار ۴. میزان فراوانی قالب‌ها

با بررسی نمودار، مشخص می‌شود که بیشترین حجم اختصاص یافته در این نشریات، به قالب «داستان واقعی» تعلق دارد که ۴۰/۱۶ درصد کل مطالب ترجمه شده را تشکیل می‌دهد. بعد از آن، قالب «افسانه» ۲۹ درصد را اشغال کرده است. جایگاه سوم، قالب «مطالب علمی - آموزشی» است با حجمی معادل ۲۲/۴ درصد. کمترین جایگاه متعلق به قالب «قطعات ادبی» است که ۴/۴۲ درصد کل مطالب ترجمه شده در نشریات را تشکیل می‌دهد. برای روشن شدن بهتر مطلب، می‌توان ترتیب فراوانی آن‌ها را به شرح زیر نوشت:

- ۱- داستان واقعی ← ۴۰/۱۶٪
- ۲- علمی - آموزشی ← ۲۲/۴٪
- ۳- افسانه ← ۲۹٪
- ۴- کار دستنی - سرگرمی ← ۴/۸٪
- ۵- شعر نو ← ۱۷/۰٪
- ۶- شرح حال ← ۱۳/۵٪
- ۷- گزارش - خاطره ← ۸/۰٪
- ۸- قطعات ادبی ← ۴/۴۲٪

اگر بخواهیم این قالب‌ها را در نشریات مختلف بررسی کنیم، بیشترین درصد فراوانی هر قالب، به شرح زیر می‌شود:

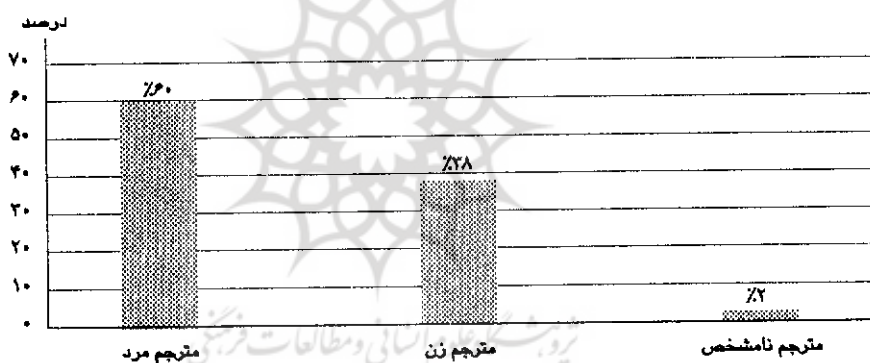
داستان واقعی	افسانه
۱- سروش نوجوان ۶۹/۷٪	۱- باران ۵۴/۴۸٪
۲- رشد نوآموز ۶۳/۶٪	۲- کیهان بچه‌ها ۴۶/۳۹٪
۳- سلام بچه‌ها ۵۰٪	۳- پوپک ۴۳/۷٪

شعر نو	قطعات ادبی
۱- باران ۵/۳۱٪	۱- رشد دانش آموز ۳۲٪
۲- امید آینده ۴/۴۵٪	۲- آینده سازان ۸/۹۶٪
۳- سروش نوجوان ۲/۱۱٪	۳- پوپک ۱/۵۶٪

علمی - آموزشی	شرح حال
۱- شاهد کودکان و نوجوانان ۷۵٪	۱- رشد مرزداران جوان ۵۰٪
۲- آینده سازان ۷۰/۴٪	۲- آینده سازان ۳/۵۸٪
۳- نهال انقلاب ۶۶/۹۷٪	۳- سلام بچه‌ها ۳/۵۷٪

کار دستنی - سرگرمی	گزارش - خاطره
۱- رشد دانش آموز ۳۲٪	۱- سلام بچه‌ها ۲/۷۷٪
۲- رشد جوان ۱۵/۳۸٪	۲- باران ۲/۶۵٪
۳- پوپک ۹/۹۲٪	۳- سروش نوجوان ۰/۹۷٪

در مورد نسبت کار مترجمین زن و مرد، نتایج زیر به دست آمد:

نمودار ۵. نسبت کار مترجمین زن و مرد

با توجه به اطلاعات گردآوری شده، مشخص می‌شود که مترجمین مرد با ۲۶۹۸ صفحه ترجمه، از کل ۴۴۷۵ صفحه مطلب ترجمه شده، ۶۰ درصد کار را بر عهده داشته‌اند. مترجمین زن، در جایگاه دوم ۲۸ درصد کار ترجمه را انجام داده‌اند. تعداد صفحات ترجمه آن‌ها ۱۷۰۸ از مجموعه ۴۴۷۵ صفحه است. میزان کار مترجمین با جنسیت نامشخص ۲ درصد و در کل ۹۰ صفحه بوده است.

۱- مترجمین مرد ← ۶۰٪ ۲- مترجمین زن ← ۲۸٪ ۳- مترجمین نامشخص ← ۲٪

در این مورد بیشترین کار مترجمین مرد، در نشریه رشد جوان با ۸۹/۲ درصد و کمترین کار آن‌ها در نشریه شاهد کودکان و نوجوانان با ۲۵ درصد ترجمه بوده است.

هم چنین، بیشتر کار مترجمین زن، در نشریه امید آینده با ۷۰/۷ درصد و کمترین کار آن‌ها در نشریه رشد دانش آموز با ۶ درصد ترجمه بوده است.

گفتنی است که مجله شاهد کودکان و نوجوانان، بیشترین مورد مترجم نامشخص را داشته که معادل ۱۶/۷ درصد است.

از دیگر مواردی که در این تحقیق به آن توجه شد، ذکر نام نویسنده و ذکر نام منبع، در کنار هر مطلب ترجمه شده است. برای این منظور، لازم بود که مطالب ترجمه، برحسب مورد و نه براساس صفحه، شمارش گردد؛ یعنی به ازای هر یک مطلب ترجمه یک مورد در نظر گرفته شود. به این ترتیب، مشخص شد که در کل این نشریات، ۱۳۸۹ مورد ترجمه داشته اند و بیشترین مورد ترجمه، مربوط به مجله های کیهان بچه ها با ۳۳۹، پوپک با ۲۴۸ و سروش نوجوان با ۱۸۲ مورد است. هم چنین، براساس سال ها، کمترین مورد ترجمه در سال ۱۳۷۴، با ۲۴۲ مورد و بیشترین در سال ۱۳۷۵، با ۳۱۰ مورد بوده است. به عبارت دیگر، ترتیب فراوانی ترجمه، بر حسب مورد در این سال ها، به این شرح است:

- ۱- سال ۱۳۷۵ ← ۳۱۰ مورد
- ۲- سال ۱۳۷۶ ← ۲۸۵ مورد
- ۳- سال ۱۳۷۷ ← ۲۷۸ مورد
- ۴- سال ۱۳۷۳ ← ۲۷۴ مورد
- ۵- سال ۱۳۷۴ ← ۲۴۲ مورد

یکی دیگر از ملاک های مورد بررسی در این تحقیق، ذکر نام نویسنده، در کنار هر مطلب ترجمه بود. بر این اساس، کلیه مطالب ترجمه، برحسب مورد شمارش شد و به ازای هر مطلبی که نام نویسنده اش را ذکر کرده بود، یک واحد ثبت در نظر گرفته شد. نتایج اطلاعات گردآوری شده، به شرح زیر است:

میانگین ذکر نام نویسنده در کنار هر مطلب ترجمه، در کلیه نشریات، در طول این ۵ سال معادل ۳۷/۲ درصد است. بیشترین مورد ذکر نام نویسنده، در سال ۱۳۷۶ با ۴۰/۸ و کمترین مورد در سال ۱۳۷۷ با ۳۴/۴ درصد بوده است. ترتیب درصد فراوانی ذکر نام نویسنده براساس سال ها به شرح زیر است:

- ۱- ۱۳۷۶ ← ۴۰/۸٪
- ۲- ۱۳۷۳ ← ۳۹/۱٪
- ۳- ۱۳۷۴ ← ۳۶/۵٪

۴- ۱۳۷۵ ← ۳۶/۱٪

۵- ۱۳۷۷ ← ۳۴/۴٪

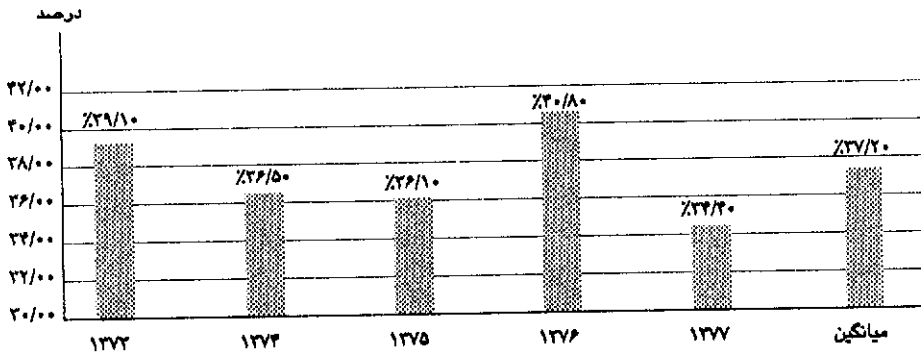
مجله سروش نوجوان، با ۹۱ درصد موارد ذکر نام نویسنده، اولین مقام را در این بررسی دارد و بعد از آن، مجله کیهان بچه ها با ۷۷ درصد و مجله باران با ۶۹ درصد است.

برای هر نشریه، میزان درصد ذکر نام نویسنده، به این ترتیب است:

- ۱- سروش نوجوان ← ۹۱٪
- ۲- کیهان بچه ها ← ۷۷٪
- ۳- باران ← ۶۹٪
- ۴- رشد جوان ← ۶۲٪
- ۵- سلام بچه ها ← ۶۱٪
- ۶- رشد دانش آموز ← ۵۵٪
- ۷- پوپک ← ۵۰٪
- ۸- امید آینده ← ۴۴٪
- ۹- آینده سازان ← ۳۸٪
- ۱۰- سروش کودکان ← ۳۰٪
- ۱۱- رشد نوجوان ← ۲۳٪
- ۱۲- شاهد کودکان و نوجوانان ← ۲۰٪
- ۱۳- نهال انقلاب ← ۱۳٪

گفتنی است که نشریات رشد مرزداران جوان و رشد نوآموز، در هیچ کدام از مطالب ترجمه شده خود، نام نویسنده را ذکر نکرده بودند. به علاوه، نشریات رشد کودک و کودک مسلمان بلوچ هم اصلاً ترجمه ای نداشته اند.

نمودار ۶ ذکر نام نویسنده

نام منبع، اولین مقام را در این بررسی دارد و بعد از آن، مجله باران با ۳۰ و مجله رشد جوان با ۲۱ درصد است. برای هر نشریه، میزان درصد فراوانی ذکر نام منبع، به این ترتیب است:

- ۱- سروش نوجوان ← ۵۸٪
- ۲- باران ← ۳۰٪
- ۳- رشد جوان ← ۲۱٪
- ۴- پوپک ← ۱۷٪
- ۵- رشد دانش‌آموز ← ۱۶٪
- ۶- کیهان بچه‌ها ← ۱۴٪
- ۷- سروش کودکان ← ۱۳٪
- ۸- امید آینده ← ۱۱٪
- ۹- سلام بچه‌ها ← ۹/۴٪
- ۱۰- آینده‌سازان ← ۹٪
- ۱۱- رشد نوجوان ← ۶٪

گفتنی است که نشریات رشد مرزداران جوان و رشد نوآموز و شاهد کودکان و نوجوانان، در هیچ کدام از مطالب ترجمه شده خود، نام منبع را ذکر نکرده بودند. به علاوه، نشریات رشد کودکو و نوجوان مسلمان بلوچ هم اصلاً ترجمه‌ای نداشته‌اند.

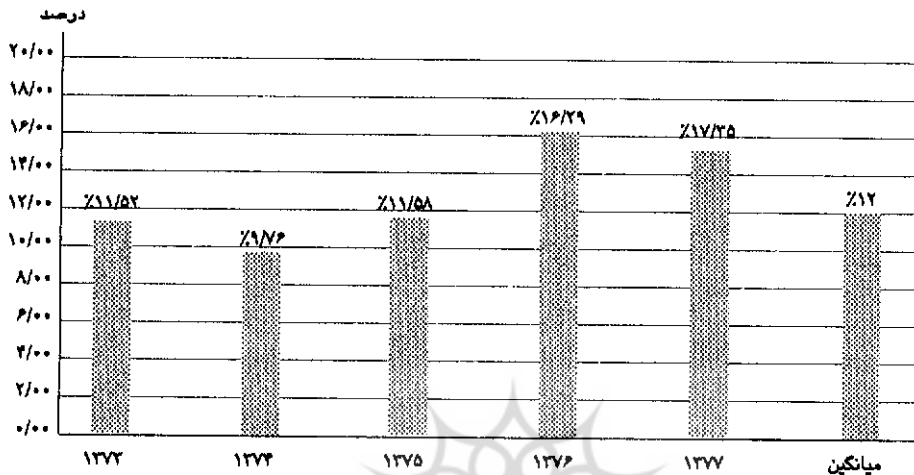
درباره ذکر نام منبع نیز معیار محاسبه، مانند ذکر نام نویسنده، برحسب مورد بوده است. در این جا منظور از ذکر منبع، نام بردن از کتاب یا نشریه‌ای است که مطلب از آن جا گرفته و ترجمه شده است و یا اگر مطلب کل یا خلاصه‌ای از یک کتاب است، نام آن کتاب یا توضیح مختصری درباره آن آورده شده باشد. اطلاعات به دست آمده، نشانگر آن است که:

میانگین ذکر نام منبع در کنار هر مطلب ترجمه، در کلیه نشریات، در طول این ۵ سال معادل ۱۲ درصد است. بیشترین مورد ذکر نام منبع، در سال ۱۳۷۷ با ۱۷/۳۵ و کمترین مورد در سال ۱۳۷۴ با ۹/۷۶ درصد بوده است.

ترتیب درصد فراوانی ذکر نام منبع، براساس سال‌ها به شرح زیر است:

- ۱- ۱۳۷۷ ← ۱۷/۳۵٪
- ۲- ۱۳۷۶ ← ۱۶/۲۹٪
- ۳- ۱۳۷۵ ← ۱۱/۵۸٪
- ۴- ۱۳۷۳ ← ۱۱/۵۲٪
- ۵- ۱۳۷۴ ← ۹/۷۶٪

مجله سروش نوجوان با ۵۸ درصد موارد ذکر

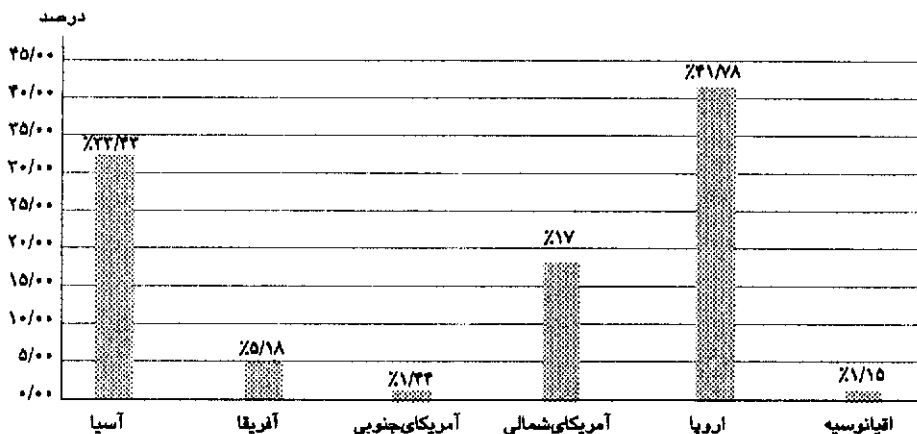
نمودار ۷. ذکر نام منبع

مقام دوم، متعلق به کشور عربستان و کشور روسیه است که هر کدام ۲۳ مورد و معادل ۷/۱۲ درصد را شامل می‌شود. و مقام سوم، متعلق به آلاسکا و قطب شمال است با ۲۱ مورد و ۶/۵ درصد. و براساس قاره‌ها و مناطق جغرافیایی مشخص شد که:

- ۱- اروپا ← ۴۱/۷۸٪
- ۲- آسیا ← ۳۳/۴۳٪
- ۳- آمریکای شمالی و مرکزی ← ۱۷٪
- ۴- آفریقا ← ۵/۱۸٪
- ۵- آمریکای جنوبی ← ۱/۴۴٪
- ۶- اقیانوسیه ← ۱/۱۵٪

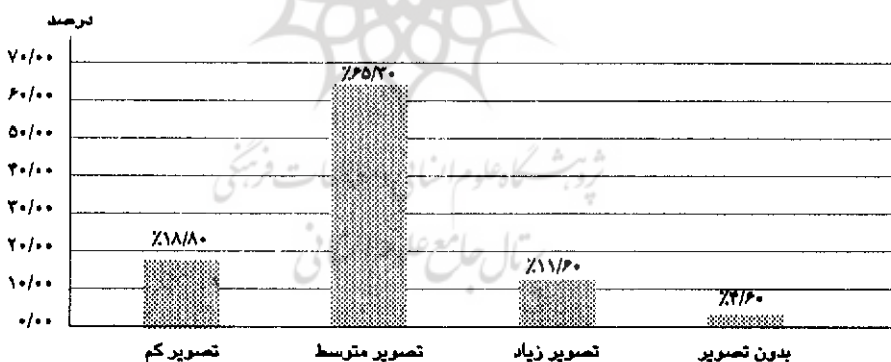
از آنجایی که ۱۳۸۹ مورد ترجمه در این نشریات وجود داشته، ولی در ۳۴۷ مورد آن‌ها نام کشور ذکر شده است، درصد فراوانی ذکر کشور معادل ۲۴/۹۸ درصد می‌شود.

درباره ذکر نام کشور در کنار هر مطلب ترجمه مانند، ذکر نام نویسنده و نام منبع، برحسب مورد عمل شده است. در این تحقیق، منظور از ذکر نام کشور، نام بردن از سرزمین یا کشوری بوده که مطلب از آن جا ترجمه شده (که معمولاً در کنار نام منبع می‌آید) و یا در متن مطلب، به نام کشور یا سرزمین اشاره شده که مطلب در آن جا پدید آمده است و یا در کنار عنوان هر مطلب که معمولاً شامل افسانه‌ها می‌شود، ذکر شده که «افسانه‌ای از کشور...». این اطلاعات براساس حوزه‌های جغرافیایی و قاره‌ها تقسیم‌بندی شده و نام کشورهای مربوطه، با احتساب مواردی که نام‌شان آورده شده، طبقه‌بندی شده است. با توجه به اطلاعات گردآوری شده، مشخص شد که: بیشتر از همه، نام کشور آلمان یا ۵۴ مورد و ۱۶/۷۱ درصد ذکر شده است.

نمودار ۸. ذکر نام کشورها

در مورد میزان تصاویری که همراه هر مطلب آورده شده نیز این تصاویر بر اساس ۴ مقیاس کم، متوسط، زیاد و بدون تصویر سنجیده شد. به این ترتیب که مطالب با تصویر کم، شامل مطالبی است که حجم تصاویرشان کم تر از $\frac{1}{3}$ هر صفحه یا $\frac{1}{3}$ کل مطلب باشد، مطالب با تصویر متوسط، مطالبی است که حجم تصاویرشان بین $\frac{1}{3}$ تا $\frac{2}{3}$ هر صفحه یا کل مطلب باشد. مطالب با تصاویر زیاد، مطالبی است که حجم تصاویرشان بیش از $\frac{2}{3}$ هر صفحه یا کل مطلب باشد و مطالب بدون تصویر، مطالبی که هیچ تصویری نداشته باشند. برای انجام این بررسی، مطالب بر اساس «مورد» شمارش گردید و اطلاعات گردآوری شده، مطابق نمودار زیر است.

نمودار ۹: میزان تصاویر

برای پاسخ به آخرین پرسش اساسی در این تحقیق که شناسایی پرکارترین مترجمان هر نشریه بود، نام مترجمان بر اساس شمارش صفحات ترجمه‌شان بررسی گردید و برای هر کدام، میزان فراوانی بر اساس کل مطالب ترجمه‌منتشر شده در هر نشریه، محاسبه گردید و درصدگیری شد. برای سه نشریه رشد نوجوانان، رشد نوآموز و شاهد کودکان و نوجوانان که تعداد صفحات ترجمه‌شان بسیار کم بود، معیار مترجم پرکار در نظر گرفته نشد، اما برای نشریاتی که بیش از ۵۰۰ صفحه ترجمه داشتند یعنی پوپک، سروش نوجوان، سلام بچه‌ها و کیهان بچه‌ها نام دو مترجم به عنوان مترجم پرکار استخراج گردید که شرح آن در جدول صفحه بعد آمده است:

جدول شماره ۴. معرفی پرکارترین مترجمان هر نشریه، برحسب میزان فراوانی مطالب ترجمه شده‌شان به تعداد کل صفحات ترجمه شده و برحسب درصد

نام محلی	نام مترجم	میزان فراوانی ترجمه	درصد فراوانی ترجمه
آینده‌سازان	فتحعلی آشتیانی	$\frac{۵۳}{۱۱۱/۵}$	۴۷/۵
امید آینده	اعظم احمدی	$\frac{۳۱}{۱۰۱}$	۳۰/۷
باران	اسداله امرایی	$\frac{۳۷/۵}{۱۵۰/۵}$	۲۴/۹
پوپک	باقر محمودی	$\frac{۳۲۱}{۸۷۵}$	۳۶/۷
	حسین سیدی	$\frac{۱۷۲}{۸۷۵}$	۱۹/۶
رشد جوان	حسین بیدار مغز	$\frac{۶۱}{۱۳۰}$	۴۶/۹
رشد دانش‌آموز	حسین نصیرنیا	$\frac{۱۶}{۵۰}$	۳۲
رشد مرزداران	به علت آن که میزان ترجمه در این نشریه فقط ۴ صفحه بوده، از لیست مترجمان پرکار حذف می‌گردد.		
رشد نوآموز	به علت آن که میزان ترجمه در این نشریه فقط ۱۱ صفحه بوده، از لیست مترجمان پرکار حذف می‌گردد.		
رشد نوجوان	علیرضا توکلی صابری	$\frac{۵۵}{۱۶۸}$	۳۲/۷
سروش کودکان	رضوان دزفولی	$\frac{۱۰۶}{۳۶۸}$	۲۸/۸
سروش نوجوان	سپیده خلیلی	$\frac{۱۳۴}{۷۰۸}$	۱۸/۹
	آفاق حامد هاشمی	$\frac{۷۷}{۷۰۸}$	۱۰/۹
سلام بچه‌ها	باقر محمودی	$\frac{۲۹۱}{۵۰۴}$	۵۷/۷
	فاطمه زمانی	$\frac{۵۸}{۵۰۴}$	۱۱/۵
شاهد کودکان و نوجوانان	به علت آن که میزان ترجمه در این نشریه فقط ۱۲ صفحه بوده، از لیست مترجمان پرکار حذف می‌گردد.		
کیهان بچه‌ها	حسین ابراهیمی (الوند)	$\frac{۱۰۸}{۱۱۷۳/۵}$	۹/۲
	متین پدرامی	$\frac{۱۰۰}{۱۱۷۳/۵}$	۸/۵
نهاد انقلاب	فتحعلی آشتیانی	$\frac{۵۲}{۱۰۹}$	۴۷/۷

از ۱۶ مورد به دست آمده، نام دو نفر تکراری است؛ بدان معنی که در دو نشریه متفاوت، به عنوان مترجمان پرکار شناسایی شده‌اند. از میان این ۱۶ مورد ۱۰ نفر مترجم مرد و ۶ نفر مترجم زن بوده‌اند.

نتایج

— اکثر نشریات کودک و نوجوان، از مطالب ترجمه نیز در میان مطالب خود استفاده می‌کنند. ولی برنامه مشخصی برای گنجاندن این مطالب در نشریه خود ندارند و نوسان چشمگیری در شماره‌های مختلف به چشم می‌خورد.

— از ۴۸ هزار و ۹۰۷ صفحه کل نشریات، ۴۴۷۵ صفحه مطلب ترجمه بود که درصد فراوانی آن ۷/۴۵ درصد است و بیشترین میزان مطلب ترجمه را نشریه پویک با ۲۸/۸ درصد، سروش نوجوان با ۱۵/۱ درصد و سروش کودکان با ۱۱/۷ درصد داشته‌اند و دو نشریه کودک مسلمان بلوچ و رشد کودک هیچ ترجمه‌ای نداشتند. از نظر مقایسه سالی، کمترین میزان ترجمه، مربوط به سال ۱۳۷۴، با ۶ درصد و بیشترین آن مربوط به سال ۱۳۷۷، با ۸/۵ درصد بوده است.

— بیشترین حجم اختصاص یافته، به موضوع داستان مربوط می‌شود که با ۶۹/۶ درصد، تفاوت چشمگیری نسبت به حجم موضوعات دیگر داشته. سپس مطالب غیر داستانی با ۲۸/۳۵ درصد و شعر با ۲/۱۳ درصد قرار داشته‌اند.

— در مورد قالب‌های به کار گرفته شده در میان مطالب ترجمه نشریات، ترتیب الویت به این شرح بوده است:

داستان‌های واقعی ۴۰/۶ درصد، افسانه‌ها ۲۹ درصد، مطالب علمی - آموزشی ۲۲/۴ درصد، کارداستی - سرگرمی ۳/۸ درصد، شعر نو ۱/۷ درصد، شرح حال ۱/۳۵ درصد، گزارش - خاطره ۰/۸ درصد و قطعات ادبی ۰/۴۳ درصد.

در این مورد، از هر قالبی، سه نشریه که بیشترین حجم از مطالب ترجمه شده خود را به آن اختصاص داده‌اند، به ترتیب نام برده می‌شود: داستان واقعی: سروش نوجوان، رشد نوآموز، سلام بچه‌ها

افسانه: باران، کیهان بچه‌ها، پویک

شعر نو: باران، امید آینده، سروش نوجوان

قطعات ادبی: رشد دانش‌آموز، آینده‌سازان، پویک

علمی - آموزشی: شاهد کودکان و نوجوانان، آینده‌سازان، نهال انقلاب

شرح حال: رشد مرزداران جوان، آینده‌سازان، سلام بچه‌ها

کارداستی - سرگرمی: رشد دانش‌آموز، رشد جوان، پویک

گزارش - خاطره: سلام بچه‌ها، باران، سروش نوجوان

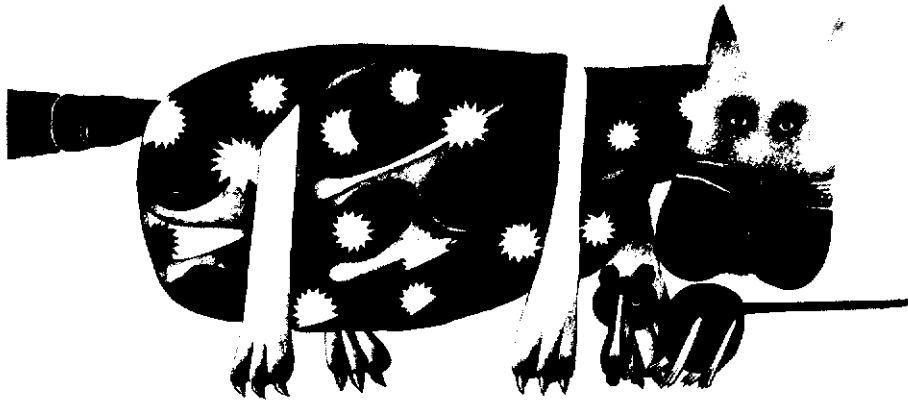
— بیشترین کار مترجمین مرد، در نشریه رشد جوان، با ۸۹/۲ درصد و کمترین کار آن‌ها در نشریه شاهد کودکان و نوجوانان، با ۲۵ درصد بوده است.

— بیشترین کار مترجمین زن، در نشریه امید آینده، با ۷۰/۷ درصد و کمترین کار آن‌ها در نشریه رشد دانش‌آموز، با ۶ درصد بوده است.

بیشترین کار مترجمین با جنسیت نامشخص، در نشریه شاهد کودکان و نوجوانان، با ۱۶/۷ درصد بوده است.

— در مورد ذکر نام نویسنده اصلی، مشخص شد که متأسفانه، نشریات این مسئله را چندان رعایت نمی‌کنند و فقط در کمتر از ۴۰ درصد موارد، نام نویسنده را در کنار مطلب ذکر کرده‌اند. در این زمینه، نشریات سروش نوجوان، کیهان بچه‌ها و باران بیشتر از دیگران مقید بوده‌اند. هم چنین، در مورد ذکر نام منبع، مشخص شد که در ۱۲ درصد موارد نام منبع اصلی مطلب ذکر شده که بیشترین موارد در نشریات سروش نوجوان، باران و رشد

— در مورد ذکر نام نویسنده اصلی، مشخص شد که متأسفانه، نشریات این مسئله را چندان رعایت نمی‌کنند و فقط در کمتر از ۴۰ درصد موارد، نام نویسنده را در کنار مطلب ذکر کرده‌اند. در این زمینه، نشریات سروش نوجوان، کیهان بچه‌ها و باران بیشتر از دیگران مقید بوده‌اند. هم چنین، در مورد ذکر نام منبع، مشخص شد که در ۱۲ درصد موارد نام منبع اصلی مطلب ذکر شده که بیشترین موارد در نشریات سروش نوجوان، باران و رشد

Ivan Vitez
Croatia

زیبا و پرمحتوای خود را تجدید چاپ کنند تا افراد بیشتری از آن‌ها لذت ببرند و استفاده کنند.

- در زمینه ترجمه ادبیات کودک و نوجوان، کلاس‌های آموزشی دایر شود تا افراد علاقه‌مند، شیوه ترجمه و انتخاب درست را بیاموزند. هم چنین، می‌توان در دوران تحصیلات دانشگاهی، در رشته مترجمی زبان، چند واحد درسی به ترجمه متون تخصصی در زمینه ادبیات کودک و نوجوان اختصاص داد.

- از دست‌اندرکاران تهیه و تولید نشریات کودک و نوجوان خواسته شود تا به منظور ایجاد تعادل در انواع مطالب و با توجه به نیازهای گوناگون و علاقه‌مندی کودکان و نوجوانان به مطالب متنوع، برنامه‌ریزی درست و منظمی داشته باشند.

- در کنار ترجمه متن، بهتر است اسم نویسنده آن آورده شود؛ زیرا اعتبار نام او می‌تواند خواننده را به مطالعه ترغیب کند و یا خط فکری او را برایش آشکار سازد.

- در ترجمه یک متن، آوردن اسم منبع و اسم کشور ضروری به نظر می‌رسد؛ زیرا خواننده متوجه می‌شود که این مطلب از کجا آورده شده است. این کار، او را با فرهنگ سرزمین‌های دیگر آشنا می‌کند.

جوان به چشم خورده است.

- در مورد ذکر نام کشور، بیشتر از همه کشور آلمان، عربستان و روسیه و آلاسکا تکرار شده‌اند و میانگین درصد فراوانی ذکر نام کشور ۲۳/۳۷ درصد بوده که بیشترین موارد در نشریات سروش نوجوان، باران و رشد جوان مشاهده شده است.

پیشنهادهای

- وقتی مطلبی ارائه می‌شود، خواننده تحت تأثیر قرار می‌گیرد، دارای انگیزه می‌شود و از آن‌ها کوبرداری می‌کند. پس بهتر است مطالب ترجمه برای نشریات، بنابر تشخیص و تصویب مربیان لایق، بررسی و انتخاب شود.

از آن جا که ترجمه مطالب کودکانه ساده به نظر می‌آید، هر کس فکر می‌تواند از عهده آن برآید. انتخاب درست، اصل مهم است، ولی بسیاری از مطالب به صورت تصادفی انتخاب و ترجمه می‌شوند. پس بهتر است مرکزی برای سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی انتخاب و تهیه متون تأسیس شود. - به منظور ایجاد همکاری بین روزنامه‌نگاران و نویسندگان و مترجمان، انجمن‌ها و میزگردهایی تشکیل شود تا با تبادل اندیشه، دیدگاه‌ها روشن شود. - نشریات می‌توانند بعد از چند سال مطالب